

panelið

Burtur við skattafrádráttinum

Tann mest týðandi frádrátturin, tá givið verður upp í skatt, er skattafrádrátturin. Inntil fyrri nokrum árum síðan var tann skipan galdandi, at dragast

ójøvn ár til inntøku, so gjordist skatturin so ovurhonds stórur aftaná eitt gott ár, tí lutfalsvis litið var at draga frá av gomlum skatti. So tað kundi á koma fyrri, at ein heilt órimiliga stórur partur av inntøkuni fór í skatt.

So funnu menn uppá hin sokallaða javnvágsskattin, soleiðis at í staðin fyrri at draga goldnan skatt frá, kundi skattgjaldarin velja at draga tann komandi forvantaða skattin frá. Hetta er eisini ein meira rimiligg skipan, tí á henda hátt kemur ein at fáa ein skatt, sum veruliga svarar til inntøkuna, sum ein hevur havt. Hetta vil siga, at vit í lotuni koyra við tveimum heilt ymiskum skattafrádráttarreglum. Hesar reglur virka so ymist, at tær als ikki kunnu rigga saman, og tí áttu galdandi reglur at verði broyttar soleiðis, at í hvussu er reglan um frádrátt av goldnum skatti verður strikað, og helst átti allur skattafrádráttur at verði strokin. Sum grundgeving fyrri hesum kann nevast:

1. Grundgevingin at fáa fólk at gjalda sin skatt rættstundis fellur heilt burtur við at fara yvir til javnvágsskatt. Hjá einum vánaligum skattagjaldara loysir tað seg at skifta yvir, tí her fær hann sin fulla frádrátt, um hann so rindar skattin rættstundis ella ikki, meðan undir ta gomlu skipanini kann hann bert draga tað frá, sum er goldið áðrenn 31. desember. Hetta fyríkemur at vera heilt út av lagi órimiligt.

2. Tað fyríkemur ferð eftir ferð, at tað hevði loyst seg hjá fólk at fara yvir til javnvágsskatt, men at tey ikki eru farin álikavæl. Í summum forum er orsøkin tann, at tey hava ikki nóg góðan kunnleika til hesa skipan, og tí ikki vita, nær tey eiga at skifta yvir, ella at tey als ikki vita, at møguleiki er at fáa minni í skatt við at skifta yvir. Í øðrum forum eru fólk varin. Tey kunnu væl rokna út, at «i ár loysir tað seg vist, men kann tað ikki koma aftur um brekku eitt komandi ár?» Í báðum forum hendir tað so fyrr ella seinni, at hesi fólk fáa eina so stóra skattarokning, at tey seta seg als ikki føri fyrri at gjalda hana. Og tá er ov seint at gera nakað, tí tað verður ikki loyvt at broyta hesa aftaná, at sjálvuppgávan er latin inn, hóast reglan um javnvágsskatt júst er gjord, fyrri at fólk skal sleppa undan at koma soleiðis fyrri. Tað er ósømligt av myndugleikum at seta skattaborgararnar í eina slíka støðu.

Ein gomul grundgeving fyrri at varðveita skattafrádráttin er, at hann skal tryggja fólk imóti at verða eyðrænt í skatti, men tey, sum kenna eitt sindur til hesi viðurskipti, vita, at tað er heldur tvørturimóti. Við tað, at skattafrádrátturin merkir so nógv, er skattaprocentið so høgt, at um fólk hava í minna lagi at draga frá, so eru tey prísigvin.

Nú verður so nógv skrivað og tosað um skattánýskipanir, og eg fari at loyva mær at mæla til

1. at avtaka ta gomlu skattafrádráttarregluna, soleiðis at bert javnvágsskatturin verður nýttur. Hetta vil í hvussu er ein vissan mun lætta um ta flokt skattaskipan, sum vit hava, 2. uppaftur greiðari kundi tað verði gjørt, um allur skattafrádráttur verður avtíkin og skattastigin verður tilsvandi broyttur, soleiðis at skatturin verður roknaður av bruttoinntøkuni við møguligum øðrum frádráttum.

Sambært samgonguskjalið skal jú lættast um hjá láginntøkum. Hetta letur seg illa gera, so leingi vit hava henda skattafrádráttin, tí hesin frádráttur tryggjar teimum stóru inntøkunum, at ongantið meira enn 50% av teirra meirinntøku fer til skatt. Úrslitið av hesum er, at háginntøkurnar í Føroyum sleppa munandi lættari í skatti, enn tær vildu sloppið í Danmark t.d., meðan láginntøkurnar verða alt ov hart skattaðar. Um hesin skeivleikin skal rættast, gert tað lættast, um skattafrádrátturin verður strikaður.

Um avvarðandi myndugleikar skuldu ivast í, um nakað skil er í tí, sum her er ført fram um henda spurning, so fari eg at mæla teimum at spyrja seg til ráðs hjá stjóranum í líknargráðum. Hann hevur so skil fyrri hesum, og tað er als ikki vist, at hann er so ósamdur í hesum jónarmiðunum.

Óli Jacobsen

við-merkingar

Kemur øðrum til góða

Fiskivinnuni fyrri at takka skaptu vit eitt liviligt samfelag, skrivur Dagblaðið í oddagrein, men visir samstundis til farmaflutningin, sum er eitt forsomt virkiseiki:

— Kortini eru í hundræðali av føroyskum yvirmonnum á fremmandum skipum. Teirra virðismikla arbeidsorka er seld og kemur øðrum til góðar. Fyri okkara búskap umboða teir ikki bara sína egnu mistu iløgu. Nýttu vit hesa iløgu á okkara egnu kjølum, so skapti hon arbeiði til eitt stórt tal av skipsmanningum.

Ikki stórus ómakur

Dimmalætting fegnast um turismuna til Føroya og skrivar í oddagrein:

— Engin sigur, at vit endiliga skulu leggjast á knøini fyrri fremmandafólki, sum vitja higar, ella at vit skulu sýna framið gestablidni, sum kostar okkum pengar heldur enn gevur pengar. Men stórus er ómakurin ikki í at sýna teimum vitjandi dalar og fjøll, og hvussu vit hava tað gerandisdagar. Heldur ikki vita vit altíð, hvat ið tað er, sum tey vitjandi fegin vilja finna her hjá okkum, sum vit sjálvi kanska als ikki hava eyga fyrri.

Ikki limur, men partur

14. September skrivur ein fiskimarksmálið, at heidurin fyrri avgerðini uma útflyting liggur í tí, at føroyingar duga at standa saman sum ein maður um hesa avgerð og føra hana til sigurs. Viðari skrivur 14. i oddagrein:

— Vit eru ikki limir í EEC, men vit eru partur av einum ríki, sum er limur í EEC. Hetta vil við øðrum orðum siga, at vit ikki eru limur, men kortini eitt slag av limi, og tað er skiligt, at tá tað kemur til skarpskeringar í fiskimarksmálinum, verður EEC-spurningurin meiri aktuallur enn nakrantíð áður, og kanska eisini tilknýti okkara til danska ríkið.

Nógvir liðir á

Tingakrossur skrivur um tjóðveldiska nýðrarrópið um at fáa danska hervaldið at verða verandi í Føroyum:

— Satt sigur J.J. í Gerði í yrking síni um tjóðveldisreipið. Har hevur ongantið verið annað enn reyp, og tú kemur aftur á Erlends orð, tá ið hann spáði, at út fór at koma innispunnið tógv. Nú er tað komið í ljósmála, men har eru forbanka nógvir liðir á.

Í dag:

Óli Jacobsen, fiskimannafelagsformaður

kundi frá tann skattur, sum var goldin í álmanakkaárinum. Grundgevingin fyrri hesi reglu hevur helst verið at elva fólk til at gjalda skattin rættstundis. Við eini slíkari reglu kundi tað ikki »loysa« seg at hava eftirstøður. Henda skipan hevði tó tann vansan, at um menn høvdu

Einar Hovgaard Christiansen:

Tað er neyðugt at demokratisera flokkarnar

— Tað er av avgerandi týðningi, at flokkarnir verða demokratiseraðir, tí tað er óhugsandi, at ein flokkur kann skapa nakað demokrati, tá felagsskapurin aftanfyrri flokkin ikki er demokratiskur, segði skrivarin í danska javnaðarflokkinum, Einar Hovgaard Christiansen, á fundi í Suðurstreymoyar Javnaðarfelag týskvöldið.

Einar Hovgaard Christiansen greiddi m.a. frá demokratiseringsgongdini í danska javnaðarflokkinum, sum teir av álvara fóru undir seinast í trýssunum.

Eftir hesi skipan skulu fólkatingslimirnir roynast einaferð um árið. Hann segði, at tað hevði hent seg, at veljarafelagið hevði vrakað fólkatingslim, soleiðis at hann ikki varð uppstillaður aftur sum fyrsti maður.

Eisini varð meiri vald flutt til veljarafelagini sum lið í demokratiseringsgongdini. Í týðandi avgerðum venda teir flestu fólkatingslimirnir sær nú til felagið og spyr um støðuna hjá felagnum.

Treingir til í Føroyum

Fleiri av fundarluttakarunum, ið

vóru rættiliga nógvir, hóast tað ikki er tann rætta fundarárstíðin, vóru av tí áskoðan, at ein slík demokratisering varð fyrri

neyðini í m.a. føroyska javnaðarflokkinum.

Serliga vóru luttakarar ónøgdir við, at teir valdu lógtingslimirnir í alt ov stóran mun halda tær persónligu atkvøðurnar vera sínar egnu og arbeiða út frá tí.

Einar Hovgaard Christiansen segði í røðu síni, at í Danmark vóru teir slopnir undan hesi áskoðan hjá teimum fólkaavaldu.

Luttakari, sum hevði orðið, segði, at tað fór at verða ringt at

sleppa undan hesum í Føroyum, tí struktúrin er heilt annarleiðis, og lokalu umstøðurnar høvdu alt ov mikið at siga.

Tveir lógtingslimir vóru á fundi. Hvørgin teirra tók orðið. Einar Hovgaard Christiansen, sum hevur vitjað í Føroyum í 10 dagar saman við konuni, Kirsten, fór til Danmarkar aftur týskvöldið. Tey vóru væl nøgd við ferðina, hóast veðrið hevur verið vánaligt.

j.m.

Leggið OL-sendingina aftrat

Bert nøkur fá orð um útvarpið. Til tykkum útvarpsfólk, sum skipaðu fyrri sendingunum frá Leynavatnsleguni, skal her ljóða ein tók. Tað var eitt væla arbeiði, tit gjørd, og sendingarnar vóru áhugaverdar. Tað var óført, sum tit fingi burturúr. Bert spell, at tað vánaliga veðrið skuldi verða orsøkin til, at legan fekk ein so bráðan enda.

Tit, sum lögdu sendingarnar til rættis frá leguni, ljóðaðu so fremmand á málinum, og rokni e

tí við, at hetta eru nýggj útvarpsfólk. Hevði SOSIALURIN viljað gjørt so væl og kanna, hvørji hesi útvarpsfólkini eru. Tað varð ongantið sagt av útvarpsmanninum í Havn, hvør ið legði sendingarnar til rættis.

Tað hevur eisini verið áhugavert at lurt aftir tíðindunum frá olympisku leikum í Montreal. Men í hesum sambandi tykir mær, at útvarpið átti at latið hesar tíðindasendingarnar komið aftaná, at hinar sendingarnar

eru lidnar, og sostatt fingið langt um senditíðina, heldur enn at strika summar sendingar til frama fyrri OL-tíðindini.

Lurtari

Vit hava fingið uppspurt, at tey, sum lögdu sendingarnar frá Leynavatnsleguni til rættis, vóru Sonne Smith og Randi Jacobsen.

Blaðstj.

